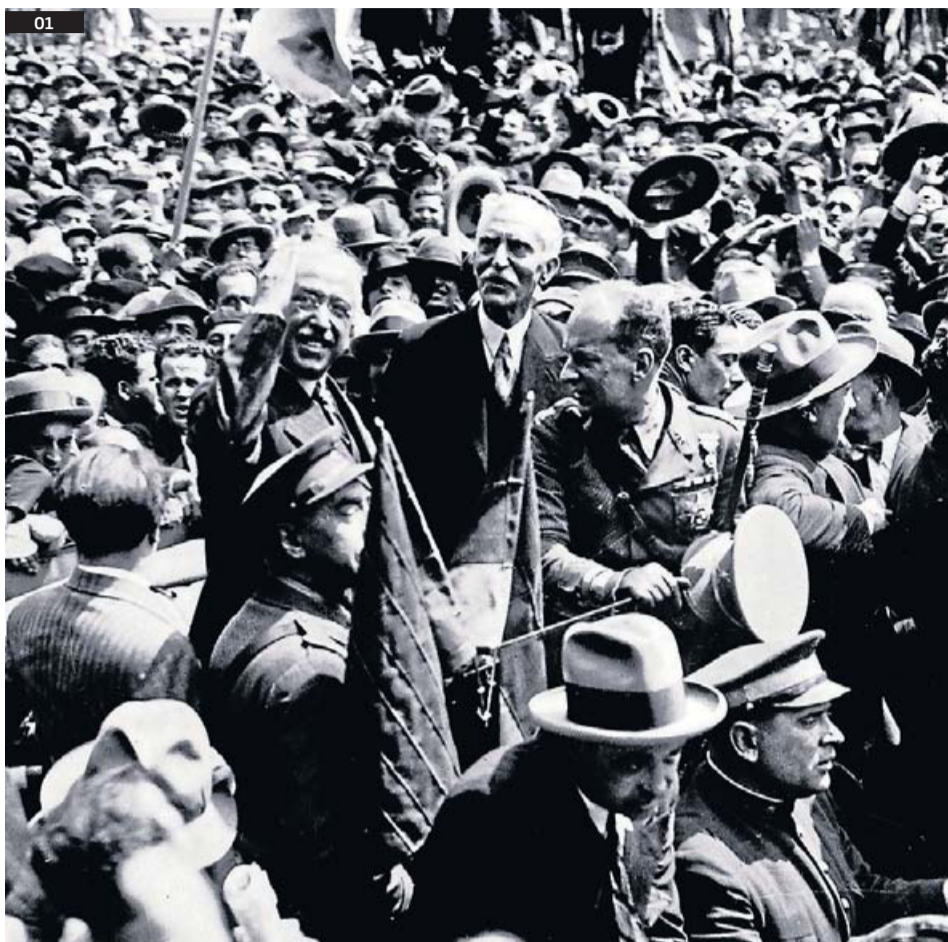

LES CONSEQÜÈNCIES DE L'1-O

01. Macià, el 27 d'abril del 1931, aclamat a Barcelona 13 dies després de la proclamació. EFE 02. Lluís Companys a la presó després dels Fets d'Octubre. DÍAZ CASARIEGO / EFE

Les anteriors proclamacions de l'Estat Català

El 1931, a Francesc Macià li va sortir cara, i el 1934, a Lluís Companys, creu

Anàlisi

JOAN ESCULIES
ESCRITOR I
HISTORIADOR

Durant el segle XX només en dues ocasions, els anys 1931 i 1934, ha tingut lloc una situació similar a la que avui pot donar-se al Parlament. En cap cas, però, no es va proclamar la independència de Catalunya. Almenys no com s'entén actualment, com una separació jurídica completa de l'ordenament espanyol. No va ser així perquè aquesta opció era molt minoritària en les files del catalanisme i no ha pres cos fins fa mitja dotzena d'anys.

Les proclames

En començar la tarda del 14 d'abril del 1931, Lluís Companys va proclamar des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona la República (espanyola), a seques, sense adjectiu d'unitària o federal. De seguida Francesc Macià, el líder d'Esquerra Republicana de Catalunya, el va matisar i des del mateix balcó i poc després des del Palau de la Diputació (avui de la Generalitat) va proclamar l'Estat Català o la República Catalana dins de la Federació o Confederació de Repúbliques Ibèriques, que variava segons ho repetia. El ban oficial va recollir la fórmula de "República Ca-

talana com a Estat integrant de la Federació Ibèrica".

El 6 d'octubre del 1934 al vespre també va ser Companys, que feia gairebé deu mesos que havia succeït Macià en la presidència del govern, qui va sortir al balcó del Palau de la Generalitat per proclamar "l'Estat Català de la República Federal Espanyola". A més, va oferir Barcelona com a capital d'aquesta República. No va ser, per tant, com es repeteix des de la ignorància i la tergiversació, una proclamació d'independència. Companys volia que Catalunya continués formant part de la República Espanyola, però la volia federal.

Francesc Macià, 14 d'abril del 1931

«Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com a Estat integrant de la Federació Ibèrica [...].

»D'acord amb el president de la República Federal Espanyola, Niceto Alcalá-Zamora, em faig càrrec provisionalment de les funcions de president del Govern de Catalunya [...].

»Per Catalunya, pels altres pobles germans d'Espanya, per la fraternitat de tots els homes i de tots els pobles, catalans, sapigüeu fer-vos dignes de Catalunya!»

Macià
Les esquerres compartien l'objectiu i tenia entesa amb polítics madrilenys

Companys
La proclama va ser vista com a separatista i això va portar a la repressió posterior

L'any 1931 l'objectiu de la proclamació de Companys i Macià era, sobretot, aconseguir un canvi *de facto* del règim monàrquic d'Alfons XIII a un de republicà. Això es va aconseguir, malgrat que la nova República Espanyola no va ser federal i l'Estat Català en forma de República Catalana es va haver de transmutar en un règim autònom, governat per la Generalitat.

L'any 1934, en canvi, l'objectiu de Companys era assegurar la supervivència de la República Espanyola –i aprofitar per fer-la federal– davant la psicosis del moment entre les esquerres estatals, que temien que l'auge de

les dretes, ajudades pels vents totalitaris que bufaven a Europa, la buidarien de contingut i fins provarien de restablir el règim monàrquic.

L'èxit del 1931 es va deure a múltiples factors. Un va ser que l'esgotament amb la monarquia era estès entre la població. També que les esquerres espanyoles compartien l'objectiu i van proclamar la República arreu, i el vespre del dia 14 a Madrid. Malgrat que, com acostuma a passar a l'Estat, qualsevol reforma comença a la perifèria, el gest no va ser vist com a separatista. També va pesar que Macià tenia entesa i ascendent entre els polítics madrilenys. I, sobretot, que va ser un *coup de théâtre*, un fet inesperat, malgrat que es venia d'unes eleccions municipals del dia 12 que molts havien vist com a plebiscitàries entre monarquia i república.

En canvi, el gest del 1934 es va fer en suport de la insurrecció que promovien, per exemple, faccions del PSOE arreu de l'Estat. Però no pas totes les esquerres creien que fos el moment ni el mitjà. El president català tampoc no tenia ascendent sobre els líders madrilenys. La proclama va ser vista com a "separatista" i es va fer servir aquesta excusa per a la repressió posterior. El discurs de Companys era, a més, previst. S'esperava una veu seva per determinar la posició del govern català davant dels fets que es produïen. L'executiu de Madrid i l'exèrcit estaven previnguts. El president va acabar a la presó. —

Lluís Companys, 6 d'octubre del 1934

«En aquesta hora solemne, en nom del poble i del Parlament, el Govern que presideixo assumeix totes les facultats del poder a Catalunya, proclama l'Estat Català de la República Federal Espanyola i, en establir i fortificar la relació amb els dirigents de la protesta general contra el feixisme, els invita a establir a Catalunya el govern provisional de la República [...].

»Catalans: l'esperit del president Macià, restaurador de la Generalitat, ens acompanya. Cadascú al seu lloc, i Catalunya i la República al cor de tots!»